

Kvæg

Hvor mange eksterne kontakter har en malkekvægsbesætning?

Enhver kontakt en kvægbesætning har til omverdenen udgør potentiel en risiko for at introducere smitte. Derfor tales der meget om disse eksterne kontakter. Men hvor mange og hvilke kontakter har en kvægbesætning egentlig?

Analyse

12. marts 2026

Antal sidebesøg: 0

I en undersøgelse fra SEGES Innovation prøver vi at komme det nærmere.

Når vi taler om smittebeskyttelse, så er de fleste efterhånden bekendt med, at der altid er en vis risiko for at få en smitsom sygdom ind i ens besætning. Derfor er der øget fokus på, hvordan den enkelte besætning beskytter sig bedst muligt – og opstiller regler og krav i forhold til, hvordan man håndterer kontakt med eksterne samarbejdspartnere som f.eks. dyrlæger, inseminør og slagtebiler.

Hver kontakt med omverdenen udgår en vis risiko – nogle større eller mindre end andre og når hver kontakt udgør en risiko, så har det totale antal kontakter en betydning for den samlede risiko. Det vil sige, at den samlede risiko stiger med hyppigheden af kontakter. Dyrlægen kommer et par gange om måneden og inseminør samt malkebil kommer jævnligt, men hvor mange eksterne kontakter (efrakommende der kommer til og eventuelt ind i besætningen) har en besætning egentligt.

Det ville vi undersøge i et lille studie, hvor vi registrerede, hvor mange køretøjer, der i en periode på én måned, kom til to malkekvægsbesætninger af forskellig størrelse (hhv. 209 og 675 årskøer).

Resultatet fra dette studie viste (se tabel 1), at besætningerne med 209 og 675 årskøer havde hhv. 250 og 355 eksterne kontakter, når man så bort fra kontakter af privat karakter (køretøjer som kom til stuehuset). Den overordnet konklusion var, at kvægbesætninger har mange eksterne kontakter, men i forhold til deres størrelse, så har den store besætning ikke proportionelt flere kontakter.

Nogle af kontakterne afspejler besætningernes størrelse, da f.eks. antallet af besøg fra tankbil, der henter gylle til biogas, afspejler besætningernes størrelse, da der skal hentes gylle oftere fra en større besætning. Andre kontakter er umiddelbart ikke så afhængige af besætningsstørrelse – f.eks. er afhentning af mælk er ikke nødvendigvis bestemt af besætningens størrelse, men i lige så høj grad af aftalen med mejeriet.

Inseminøren havde ca. lige mange kontakter til de to besætninger. Det var forventeligt, da brunst og insemineringer nok er fordelt på samme måde over observationsperioden uanset besætningsstørrelsen – med blot flere insemineringer pr. besøg i den store besætning.

Tabel 1. Opgørelse over antal og type af køretøj der ankom til besætningerne i løbet af observationsperioden på 30 dage.

	Besætning 1 (209 køer)	Besætning 2 (675 køer)
Privat – personbiler	32	39
Erhverv	207	298
Dyrlæge/Inseminør/klovbeskærer	26	40

	Besætning 1 (209 køer)	Besætning 2 (675 køer)
Biogas	16	35
Afhentning af mælk	16	31
Landbrugsmaskiner heraf:	85	122
- Snitning græs	59	42
- Gyllekørsel		16
Afhentning dyr	4	6
Servicetekniker/håndværker	24	7
Levering foder	6	12
Lastbil - leverance af varer/materiel/udstyr	30	45
Andet (Post Nord / GLS / skraldebil mv.)	11	18
Total	250	355

Mest overraskende var nok antallet af lastbiler/varevogne, der havde kontakt til de to besætninger. Den mindre og store besætning havde hhv. 30 og 45 af disse kontakter på en måned – igen flere for den større besætning, men ikke proportionelt flere. Disse kontakter er sikkert levering af

varer/udstyr/materialer og det er ikke usandsynligt, at der afsættes en palle eller andet udstyr tæt på eller inde i selve besætningen.

Disse fragtbiler kommer givetvis til mange besætninger på deres rute og kan ikke planlægge deres rute efter de forskellige besætningers smittestatus.

Et tidligere studie, se [Gødningsbakterier på dæk – hvor langt kan de flyttes?](#) har vist, at lastbiler kan medbringe bakterier på deres dæk over længere afstande – så hvis disse fragtbiler har været inde på en besætning, der er f.eks. smittet med salmonella eller har kørt gennem noget spildt gylle på en vej, så vil der være en risiko for, at der stadigvæk er bakterier på dækkene. Denne risiko er selvfølgelig større, hvis fragtbilen kommer direkte fra en nærliggende gård eller kører i et område, hvor der er mange besætninger smittet med salmonella.

Flere af de lastbiler, der leverer varer til en bedrift kan have en truck på lastbilen. Det gør leveringen lettere, man kan også udgøre en øget risiko, da denne truck nogle gange kommer helt ind i stalden og derved kan udgøre en større smitterisiko. Hvis denne truck får smitte på hjulene, kan det nemt tages med videre til den næste besætning, hvor der læsses vare af. Specielt da denne truck ikke kan nå at ”køre forureningen af”, da den kun anvendes til afsætning af materiale.

Det skal selvfølgelig pointeres, at den enkelte kontakt med fragtbiler nok udgør en mindre risiko – specielt sammenlignet med de kontakter, der kommer helt tæt på besætningens dyr. Men når der er så mange af denne type kontakter samt at de ofte kommer ind på besætningsområdet, så er det en risiko, der bør tages alvorligt.

Helt optimalt bør der laves en ”sluse” eller ”aflæsningsplads”, som er uden for besætningens område, hvor alle varer leveres. Fragtbilen leverer varerne fra den ene side og de bringes ind i besætningen fra den anden side, via besætningens egne transportmidler. På den måde kan du minimere risikoen for at de bringer smitte til din ejendom.

Budskabet er derfor – besætninger har mange eksterne kontakter – og nok flere end du tror. Vær opmærksom på den risiko de udgør og stil krav.

5 anbefalinger til at reducere smitterisiko:

- Adskil eksternt og intern trafik.
- Tydelig skiltning så eksterne ved, hvor de skal køre hen.
- Hav et underlag det er muligt at holde ren. F.eks. asfalt og hold det rent.
- Lav en aflæsningsplads eller skur væk fra besætningsområdet, hvor varer kan leveres.
- Personer, der skal ind i besætningen og i kontakt med besætningens dyr, skiftetøj og støvler.

Forfatter: Thomas Dahl Nissen, Kvæg, SEGES Innovation

Emneord

Ekstern smittebeskyttelse

Salmonella

Kvæg

Tema: Smittebeskyttelse i kvægbesætninger

På temasiden smittebeskyttelse får du overblik og viden til at styrke smittebeskyttelsen i kvægbesætninger. Siden henvender sig til både kvægbrugere og deres rådgivere.

Vil du vide mere?

Thomas Dahl Nissen

Ekstern konsulent

SEGES Innovation

thdn@seges.dk

Malene Budde

Kvægfagdyrlæge

SEGES Innovation

mabu@seges.dk

+4529660559

Publiceret: 12. marts 2026

Opdateret: 12. marts 2026

Støttet af

Mælkeafgiftsfonden

Kvægafgiftsfonden

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk